

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunstide osakond

Teatrikunsti visuaaltehnoloogia õppekava

Lavastuskorralduse eriala

Eliisa Vellama

**INSPITSIENT-REKVISIITORI TÖÖPROTSESS
ENDLA TEATRI LAVASTUSE „SEE ASI“ NÄITEL**

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Eve Komissarov, lektor

Kaitsmisele lubatud

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. ENDLA TEATER JA LAVASTUS „SEE ASI“	4
2. INSPITSIENT-REKVISIITOR	6
3. PROOVIPERIOOD	8
3.1. Esimene lugemine	8
3.2. Proovid proovisaalis.....	9
3.3. Mängukohad.....	10
3.4. Proovid noortestuudio õpilastega.....	11
3.5. Logistika.....	12
3.6. Rekvisiidid	16
3.7. Lavakujundus ja dekoratsioonid	19
3.8. Videoklippide filmimine	22
3.9. Esietenduse edasilükkamine.....	24
4. ETENDUSE JUHTIMINE	26
5. ENESEREFLEKSIION	28
KOKKUVÕTE	31
KASUTATUD ALLIKAD	32
LISAD.....	33
Lisa 1 Publiku rinnamärgid.....	33
Lisa 2 Inspitsient-rekvisiitori logistika	34
Lisa 3 Kunstniku koostatud rekvisiidinimekiri.....	35
Lisa 4 Rekvisiitide legend.....	37
Lisa 5 Inspitsient-rekvisiitori ametijuhend	42
SUMMARY	46

SISSEJUHATUS

Minu loov-praktilise lõputöö eesmärk oli välja tuua lavastus „See asi“ Endla teatris, täites inspitsient-rekvisiitori ülesandeid. Tegemist on minu esimese iseseisva lavastusega riigiteatris. Varem olen kokku puutunud erinevate teatrite ja lavastustega mitmesuguste praktikate kaudu ning toonud välja Üle-eestilise Noore Muusikaliteatri lavastuse „Hammasrataste vahel“, kuid see oli pigem projektipõhine lavastus ning tööülesanded olid seal hoopis teistsugused.

Endla teater ja „See asi“ osutusid valituks, kuna teatrist tehti mulle pakkumine ning see tundus olevat hea väljakutse. Minu eesmärk nelja aasta jooksul oli tutvuda võimalikult paljude teatritega Eestis just praktikate kaudu. Endla teatriga puudus mul igasugune eelnev kokkupuude, seetõttu oli ka lisaväärtuseks minu eesmärgi täitmise võimalus.

Minu lõputöö kirjaliku osa eesmärk on kirjeldada ja analüüsida läbitud etappe inspitsient-rekvisiitorina ning anda ülevaade sellest ametist nii enda praktika, kui ka teoreetilise materjali abil. Siinkohal oleks oluline mainida, et detailset juhendit inspitsient-rekvisiitori ameti kohta selle või ühegi teise töö põhjal teha ei saa, sest iga lavastus on erinev. „See asi“ on logistiliselt väga keerukas ning kindlasti minu jaoks üks põnevamaid lavastusi, mille protsessis olen osalenud.

Kirjatöö koosneb viiest osast. Esimeses ja teises peatükis annan ülevaate Endla teatrist, lavastusest „See asi“ ning inspitsient-rekvisiitori ülesannetest ja kohustustest. Kolmandas peatükis analüüsin lavastuse „See asi“ prooviperioodi. Olen peatüki jaotanud temaatiliselt üheksaks osaks. Neljandas peatükis analüüsin etenduste juhtimist ning viimases peatükis püüan tagasi vaadata enda tehtud tööle.

1. ENDLA TEATER JA LAVASTUS „SEE ASI“

Endla on alates 1911. aastast tegutsev Pärnu teater, mille eelkäijaks oli mängu- ja lauluselts „Endla“. Teater avati vastvalminud teatrihoones lavastusega „Libahunt“.

Endla teatris on kaks saali: Rõduga Suur saal, mis mahutab 573 pealtvaatajat, ja *black box*’i tüüpi Kүүn, mis sõltuvalt publiku asetusest mahutab u 150 inimest. Kүүni saal on juurdeehitus, kus asub ka kahekorruseline kohvik. Saali nimi valiti avaliku konkursi käigus ning see on kummardus 19. sajandi esimesele teatrihoonele Pärnus. Lisaks mängitakse projektipõhiseid suvelavastusi teatrist väljas, näiteks 2016. aasta suvel toimusid „Pao-Pao. Kulitse Trio lood“ etendused Paikuse-Reiu vabaõhulaval.

Endla teatri töötajad jagunevad struktuuralselt kuueks: loome-, etendus-, lavastus-, haldus-, turundus- ja finantsala. Inspitsient-rekvisiitorid kuuluvad teise jaotuse alla, kuid töös tuleb palju ette ka kõikide teistega suhtlemist. Kui mina Endla teatrisse oma lõputööd läksin tegema, töötas seal kaks inspitsient-rekvisiitorit, kuid praeguseks on neid kolm.

Teatri loominguine juht on alates 2015. aastast Ingomar Vihmar, teatrijuht on samast aastast Roland Leesment. Praegu kuulub truppi 23 koosseisulist näitlejat ja 2 lavastajat. Lisaks teevad külalisena kaasa mitmed Eesti näitlejad ja lavastajad. Teatris on kokku ligikaudu 80 töötajat. (Endla Teater 2017)

Lavastus „See asi“ põhineb Philipp Löhle tekstil, mille on eesti keelde tõlkinud Mihkel Seeder. Lavastaja on Laura Mets, kunstnik Illimar Vihmar, muusikalise kujunduse looja Feliks Kүүt, valguskujundaja Jaan Laur ning videokunstnik Terina Tikka. Mängivad Sten Karpov, Liis Karpov, Fatme Helge Leevald (algselt Kadri Rämmeld), Priit Loog, Sander Rebane, Meelis Rämmeld, Arabella Anderson ning 8 Endla Noortestuudio õpilast. (Endla Teater 2017)

Endla teatri kodulehel on lavastust kirjeldatud järgmiselt:

Kõik on omavahel seotud. Portugali maadeavastaja Fernão de Magalhãesi sajaniditetagune ümbermaailmareis ja rumeenia sealihalõigud. Aafrikas toimunud kodusõjas kõveraks keeratud revolver ja Argentiinas kasvatatud sojaoad. Vana Agfa Clacki kaameraga tehtud foto ühest lastetoast ja hiinlaste koristusbisnis. Umbes saja-aastase koikala Euroopa-reis ja värske saksa abielupaari armuheitlused. Kõik on omavahel seotud. Aga kuidas? On see maagia? Üksindus? Või armastus?

Saksa näitekirjaniku Philipp Löhle „See asi“ viib vaatajad rännakule, kus ülemaailmne kriis kinnitub sügavalt isiklike probleemide külge. Kaelamurdvalt ja koomiliselt valgustab Löhle meie globaliseerunud, tehnologiseeritud ja kiirelt muutuva maailma ilu, valu ja elu. (Endla teater 2017)

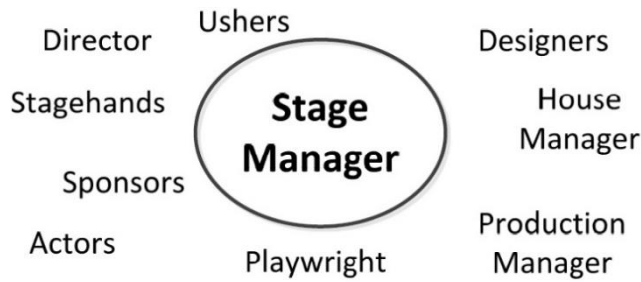
Lisaks kõigile eel nimetatud inimestele, alates lavastajast, tegin iga päev koostööd mitmete teiste teatritöötajatega. Inspitsient-rekvisiitori tööd tutvustas mulle Silja Koppel, kes vajaduse korral aitas mul ka rekvisiite otsida või suunas õigete inimesteni. Lisaks puutusin väga palju kokku ka lavastusjuhi Andrus Jõhvikuga, lavameister Kaido Päästeliga, butafoor-dekoraator Kaido Torniga, kostüümiala juhataja Ester Kasenurmega, kommunikatsioonijuht Hedi-Liis Toomega, haldusjuht Kaido Lülliga, dramaturg Anne-Ly Sovaga. Hiljem liitusid meeskonnaga ka kostümeerija Airin Vaarmann, grimeerija Karina Pajunurm, helimeister Siim Rohtväli ja lavakonstruktorid, keda teatrižargoonis kutsutakse lavameesteks.

2. INSPITSIENT-REKVISIITOR

Oma töös toon kindlasti välja veel mitmeid inspitsient-rekvisiitori ülesannete tahke, kuid esialgu püüan lühidalt võtta kokku, kes ta on ja mida ta teatris teeb.

Mitmes Eesti teatris on inspitsient ja rekvisiitor ühes isikus, nii ka Endlas. Nende ametite ühendamine tähendab sellel ametil töötavatele inimestele lisakoormust, kuid väiksemates teatrites ei ole tõenäoliselt nii palju tööd, et kahel töötajal tegevust oleks. Minu arvates on algajal lavastuskorraldajal hea alustada teatris just inspitsiendi ametis, sest inspitsiendina on võimalik täiendada koolis saadud tehnilisi teadmisi ja jooksvalt juurde õppida. Inspitsiendina töötades on võimalik ka jälgida lavastuse väljatoomise protsessi kõige ulatuslikumalt, suheldes kõikide teatriosakondadega nii tehniliselt kui ka loominguliselt poolelt. Selles ametis on võimalik end proovile pannes mõjutada protsessi kulgu ning olla lavastajale asendamatu abi. (Guide to stage management 2012, lk 2)

Tihtipeale nimetatakse inspitsienti ka etenduse juhiks, mis tähendab, et tema vastutab etenduse korrektse toimimise eest nii laval kui ka lava taga. (Loh 2012, lk 8) Tema töö ei piirdu aga etendustega, vaid sellele eelneb pikk protsess ja suur töö. Selleks, et kõik toimuks nii, nagu lavastaja on prooviperioodil mõelnud, peab inspitsient osalema kõikides proovides, olles nii tehniline koordinaator kui ka kogu trupi tugi. (Lass 2016, lk 18) Teatris töötab ühe lavastuse juures väga suur hulk inimesi ning inspitsient on sealjuures ühenduslüli ja vahendaja osakondade vahel, kelle kätte koondub kogu informatsioon. Ken Loewit on koostanud joonise „The Circle of Insanity“ (joonis 1), mille põhimõte on see, et ringist väljas olevad inimesed tegelevad enda haldusalasse kuuluvate detailidega. Ringi keskel on aga inspitsient (stage manager), kes peab mõistma kõiki osakondi ning olema võimeline võtma vastu otsuseid, mis on parimad antud lavastuse jaoks, mis tähendab tihtipeale palju kompromisside tegemist. (Loh 2012, lk 8-9)

Joonis 1. The Circle of Insanity (Allikas: Loh 2012, lk 9)

Rekvisiitor tegeleb lavastuse väljatoomise protsessis rekvisiitide otsimisega ning hiljem, kui lavastust juba mängitakse, nende korrektse paigutamise ja lavale või lava taha. Tema kontrollib ka, et kõik rekvisiidid oleksid enne ja pärast etendust terved. Tihtipeale võib rekvisiidiks olla ka söök või jook, sellisel juhul ostab, tellib või valmistab ta need enne etenduse algust. Kui lavastuses on vaja alkoholi, siis valmistab rekvisiitor selle mahlast, limonaadist või teest. (Mikkel 2007, lk 38)

Endla teatris on need kaks ametit ühendatud, mis tähendas mulle põhimõtteliselt topelt tööd. Inspitsiendina pidin ma viibima kõikides proovides, kuid rekvisiitorina otsima rekvisiite, mida lavastaja soovis. Tihtipeale tähendas see, et kahe proovi vahel, kui teistel oli puhkepaus, siis otsisin mina ladudest rekvisiite või käisin neid küsimas butafoorilt ja lavastusjuhilt.

Inspitsient-rekvisiitori töös on üks olulisemaid asju suhtlus kogu teatri personaliga. Sellel ametil töötav inimene peaks olema hea stressitaluvuse ja tugevate närvidega, sest töö on väga pingeline. Eriti olukordades, kus inspitsient-rekvisiitor peab vastutuse võtma kellegi halvasti teostatud või tegemata jäänud töö eest. Selles ametis on oluline hoomata tervikut kõikide osakondade vahel: lavastaja ja kunstniku vahel, lavastaja ja tehnilise personali vahel jne, ja olla kõigega kursis. (Lass 2016, lk 20)

3. PROOVIPERIOOD

Inspitsient-rekvisiitori ametijuhendiga (vt lisa 5) tutvusin alles pärast prooviperioodi, kuid inspitsient-rekvisiitor Silja Koppel andis mulle protsessi käigus hea ülevaate minu ülesannetest. Töökohustuste täitmistest ning protsessi käigus ilmnunud ootamatustest annan ametijuhendile toetudes ülevaate järgmistes peatükkides.

3.1. Esimene lugemine

Prooviperiood algab esimese lugemisega, kus esimest korda kohtuvad lavastaja ja näitlejad. Näidendi „See asi“ esimene lugemine toimus 11. mail 2016. Sellel kohtumisel tutvustas lavastaja oma valitud teksti ja kontseptsiooni. Minu jaoks oli see kõik väga põnev, sest mul puudus igasugune eelteadmine sellest materjalist või üldse sellest, milline see lavastus olema peaks. Teadsin vaid, et tegemist on ilmselt keerulise lavastusega, kuid sellega kõik piirduski.

Juba esimeses proovis alustati analüüsiga, mis jätkus ka järgmisel ja ülejärgmisel päeval. Esialgu tundus mulle arusaamatu, miks iga stseeni juures nii pikalt arutletakse, kuid hiljem ma juba harjusin sellega ning nägin, kuidas see näitlejatele teksti arusaadavamaks tegi ja karakterit aitas luua.

Prooviperioodi esimene etapp on inspitsient-rekvisiitori jaoks kõige rahulikum. Oluline on olla alati õigel ajal kohal ning jälgida tähelepanelikult, mis proovis toimub. See on oluline ka selleks, et ülejäänud meeskonda toimuvaga kursis hoida. Kui lavastaja teeb olulisi muudatusi, mis mõjutavad ka tehnilisi töötajaid, siis on inspitsient-rekvisiitori ülesandeks selle info edastamine teistele. (Endla teatri ametijuhend; Guide to stage management 2012, lk 10)

Nii kogu lavastuse väljatoomise protsessi käigus kui ka pärast esietendust olen korduvalt mõelnud tagasi prooviperioodile ning leidnud, et väga palju teeksin nüüd hoopis teisiti. Üks, mille teeksin teisiti, on kohtumine lavastajaga. Inspitsient-rekvisiitor on n-ö lavastaja parem

käsi ning oleksin võinud temaga kohtuda enne proove. Väga oluline on läbi rääkida, mida lavastaja oma inspitsient-rekvisiitorilt ootab, millised on tema reeglid, töö eetika või kui palju ta üldse abi vajab. Lisaks oleksin saanud parema pildi lavastusest ja tema ideedest sellega. (Holloway 2010, lk 389) Kõik need punktid jäid meil eelnevalt arutlemata, seetõttu olin prooviperioodi alguses väga ebakindel, tagasihoidlik või isegi kartlik, sest ma ei teadnud, mida lavastaja minult ootab. Liitusin protsessiga alles esimesel lugemisel, kuid tegelikult eelnes prooviperioodile mitu koosolekut, kus räägiti selle lavastuse keerukusest, logistikast ning problemaatilistest kitsaskohtadest.

3.2. Proovid proovisaalis

Tihedam prooviperiood algas 27. juunil. Saabusin alati proovisaali esimesena, et ruume tuulutada, vaatasin, et ruum oleks korras, ning jälgisin proovi ajal teksti ja kella. Teksti jälgimine on proovides väga oluline, sest tihtipeale viiakse sisse muudatusi ning hilisemates proovides, kui näitlejad püüavad teksti peast öelda, siis peab inspitsient-rekvisiitor olema muudatustega kursis ning olema valmis teksti ette ütleva. Kella jälgimine on oluline sellepärast, et lavastaja ja näitlejad võivad analüüsides kaotada ajataju ning ei panda tähele, kui proov saab läbi. Proovide venimine võib aga tekitada ebameeldivaid olukordi.

Selle lavastuse proovid olid alati põhjaliku analüüsiga. Laura Mets on väga põhjalik lavastaja ning lisaks tekstiraamatule loeti katkendeid ka Fernão de Magalhãesist ning vaadati filme globaliseerumisest, puuvillast ja loodusest. Põhjaliku eeltöö eesmärk polnud tunnetada vaid oma karakterit, vaid kogu teksti, temaatikat ja ka teisi karaktereid.

Proovigraafikuid koostab trupijuht, kuid tema määrab vaid aja ja koha, kus proov toimub. Vahel koostab proovigraafikuid ka lavastaja koos inspitsient-rekvisiitoriga. (Endla teatri ametijuhend) Laura Metsa põhjalikkus meeldis mulle väga. Kui ta hakkas proove tegema kindlate stseenide kaupa, siis koostas ta täpse graafiku, mille sain tööplaani sisestada. Endla teatris on tööplaani AIRE keskkonnas, mida näevad kõik teatri töötajad. Kõik näitlejad pidid puudumistest teatama võimalikult varakult. Mõned puudumised olid juba teada esimese lugemise ajal ja kui kellelgi tekkis veel mingeid eemalolekuid, siis pidid nad sellest teatama mulle ja lavastajale. Kuna mina olin majas uus inimene ning näitlejad ei olnud minuga harjunud, siis esialgu nad mind oma puudumistest ei teavitanud ja küsimuste tekkides pöördusid pigem inspitsient-rekvisiitor Silja Koppeli või lavastaja poole. Umbes

augusti alguseks nad harjusid ka minuga ning pöördusid oma muredega minu poole.

Esimesed nädalad möödusid proovisaalis minu jaoks lihtsalt teksti jälgides ja kuulates. Näitlejad lugesid tekste korduvalt ning iga stseenile järgnes põhjalik analüüs. Minu jaoks oli esmakordne võimalus näha ühe lavastaja ja näitlejate vahelist tööd nii põhjalikult. Maailm, mis luuakse ühe karakteri taha, on palju laiem, kui publik seda saalis näeb. Kui proovid olid toimunud umbes kolm nädalat, siis tekkis minu ülesandele teksti jälgida lisaks teksti etteütlemine. See hoidis meeletähelepanu kontsentreeritumana. Kohati oli see väga keeruline, sest iial ei saanud aru, kas näitlejal on kandev paus või läks tal tekst meelest ära. Teksti peast ütlemine võimaldas näitlejal nüüd ka vabamalt ruumis liikuda, mis andis tekstile hoopis uue varjundi.

3.3. Mängukohad

Üks selle lavastuse keerukuse põhjuseid on see, et kogu tegevus toimub kuues ruumis ning mitmed stseenid peavad toimuma samal ajal. Augusti keskpaigani tehti proove peamiselt proovisaalis. Kahenädalaselt puhkuselt naastes hakati kolima õigetes mängukohtadesse.

Lavastuse stseenid toimuvad *black box*'i tüüpi Kūuni saalis, Kūuni all olevas prooviruumis, Sammassaalis, kontori koridoris, Valges saalis ja Jõutoas. Publiku liikumisteks kasutatakse peaaegu kogu publikuala ning kontori koridore. Selline mitme ruumi kasutamine annab parema ettekujutuse sellest, kui erinevad need tegelased ja keskkonnad on ning et tegevus toimub paljudes maailma paigus. Lavakujundused nendes ruumides on pigem minimalistlikud ning vihjeid, kus tegevus toimub, antakse väga väheste detailidega. Pigem saab sellest aru teksti kaudu.

Näitlejate kolimisega n-ö õigetele lavadele lisandus minu ülesannetele nüüd ka rekvisiitide või asendusrekvisiitide otsimine. Tekstid hakkasid juba pähe jääma, õiges saalis katsetati ka juba rohkem liikumisi ning tekkis vajadus rekvisiitide järele.

Proovigraafikutesse hakkasin nüüd ka lisama saale, kus proovid toimuvad, et näitleja teaks, kuhu ta minema peab. Lisaks rekvisiitide vajadusele muutus oluliseks ka õige lavakujunduse olemasolu. Mööbel, mis oli teatril olemas, toodi üsna kiirelt, kuid mitmed detailid jõudsid kohale väga viimasel hetkel.

Pärast proovide kolimist õigetesse saalidesse võtsin proovidest osa vähem. Kuigi see oleks olnud väga vajalik, et saaksin näitlejatele tekste ette öelda ja stseenide pikkust mõõta, oli igal pool väga palju muid asjaajamisi ning lavastaja pidi proove üksi tegema. Kui aga proovis viibisin, siis oli minu kõige vajalikum töövahend märkmepaber ja pastakas, sest lavastajal oli palju küsimusi ja ülesandeid, mille pidin kirja panema. Mõned neist olid väga kiireloomulised, mis tähendas, et pidin proovist lahkuma ja vajalikule inimesele kohe helistama või ta teatrist üles otsima. Mõnes mõttes oli see minu jaoks põnevam, sest sain rohkem liikuda, inimestega suhelda ja teatrimaja paremini tundma õppida. Nii sain tuttavaks ka teiste majas töötavate inimestega, sest suhelda tuli peaaegu iga osakonnaga.

3.4. Proovid noortestuudio õpilastega

Lavastuses teevad kaasa kaheksa Endla Noortestuudio õpilast, kelle ülesanne on etenduste ajal olla publiku reisisaatjad. Nendega alustas lavastaja proove augusti alguses. Proovid noortega tähendasid lisakoormust nii mulle kui ka lavastajale, sest tihtipeale toimusid proovid nendega kahe näitlejate proovi vahel.

Esimesed proovid olid pigem trupitunnetuse saamiseks. Mängiti mängu, tehti erinevaid tunnetusharjutusi ning räägiti endast ja oma ideedest. Kui esialgu tundusid noored veidi tagasihoidlikud, siis hiljem nad juba avanesid ning olid ka julgemad nii rääkimisel kui ka mängudes.

Septembri keskel (12.09) said noored kätte ka logistika ning hakkasime nendega läbima kõiki saale, st kõndisime kogu etenduse läbi, alustades esimesest stseenist, siis liikusime teise, sealt kolmandasse jne. Minu üllatuseks olid nad majaga üsna hästi kursis ning oskasid ka ise sobivaid käike välja pakkuda. Siiski oli mul tunne, et see lihtsalt läbikõndimine esimestel kordadel oli tegelikult tühi töö, sest meil oli logistika põhjalikult läbi töötamata.

Proove logistikaga teingi peamiselt mina. Lavastaja tegi proove pigem noorte tekstidega, mis neile loodi nende endi mõtetest seoses Stefan Zweigi raamatuga „Magalhães“.

3.5. Logistika

Logistikal on selle lavastuse juures väga suur roll. Kuna stseenid toimuvad mitmes ruumis ja vahepeal peaks 4 stseeni toimuma ühel ja samal ajal, siis on oluline, et need algaksid ühel ajal, või kui stseenid on eri pikkusega, siis tuleb mõnda alustada varem ja mõnda hiljem. Esimestes proovides ei olnud mul mingisugust arusaama, kuidas see kõik peaks toimuma ning kuidas on võimalik, et publik saab loost ühtemoodi aru, kui nad näevad stseene erinevas järjekorras. Kui lavastaja saatis augusti lõpus mulle esimest korda logistika, siis sai pilt palju selgemaks nii mul kui ka näitlejatel. Esialgu tõi logistika truppi palju elevust ja segadust, sest keegi ei osanud arvata, et see saab olema nii keeruline.

Toon siinkohal näite logistikast, mille järgi ka etendusi teeme.

PUNANE Kelly, Anna-Maria	SININE Annika, Elisabeth	LILLA Luise, Helevi	ROHELINE Eliise, Anu
1.1. küün	1.1. küün	1.1. küün	1.1. küün
1.2 küün	1.2 küün	1.2 küün	1.2 küün
2. valge saal	2. valge saal	2. valge saal	2. valge saal
4. sammassaal	4. sammassaal	4. sammassaal	4. sammassaal
6.1. küüni proovisaal	5. valge saal	5. valge saal	6.1. küüni proovisaal
5. valge saal	6.1. küüni proovisaal	6.1. küüni proovisaal	5. valge saal

Tabel 1. Logistika näidis (Koostaja: Laura Mets)

Publik (maksimum 100 inimest) on jaotatud nelja gruppi: punane, sinine, lilla ja roheline (algselt alfa, beeta, gamma, delta) . Iga inimene saab saali sisenedes endale rinnamärgi (vt lisa 1) ning vastavalt selle värvile teab ta millisesse gruppi ta kuulub. Numbrid 1.1, 1.2, 2, 4 jne tähendavad stseenide numbreid ning sõna numbri järel tähendab, mis ruumis tegevus toimub. Nagu näha, siis stseenid 1.1 ja 1.2 toimuvad kõikidel gruppidel Küünis, edasi liiguvad kõik Valgesse saali ning seejärel kõik koos Sammassaali. Pärast seda toimub esimene jagunemine, kus punane ja roheline liiguvad Küüni proovisaali ning sinine ja lilla Valgesse saali. Seejärel vahetatakse kohad. Sellisel kujul on paika pandud kogu lavastus.

Esialgu muutus logistika väga tihti, sest mõnes kohas tuli muuta stseenide järjekorda ning kui selgus, et etendus venib liiga pikaks, hakkas lavastaja stseene kärpima.

Minu ja noorte ülesanne oli välja mõelda, kuidas toimub publiku liikumine. Esialgu tundus see lihtne, sest meil oli vaja lihtsalt kirja panna, kust keegi läheb, kuid üsna kiirelt saime aru, et peame väga täpselt arvestama, kui kiiresti liigub publik, kui pikad on stseenid, ning pidime leidma optimaalse trajektoori, et grupid kokku ei põrkaks ja kellelgi väga pikka seismist ei tekiks. Lisaks tuli arvestada sellega, et mõni koridor või uks oli kitsam ning 25 inimese liikumine sealtkaudu on palju aeglasem.

Suur roll kogu logistika juures on raadiosaatjatel, kuid nendega tekkis septembri keskel probleem. Kui noored olid tekstid selgeks saanud ning esimest korda ka logistikat näinud, esitas lavastaja mulle küsimuse: „Millal tulevad raadiosaatjad?“ Kuigi tundus loogiline, et etenduste läbiviimiseks on vajalikud raadiosaatjad, ei osanud ma sellele eelnevalt tähelepanu pöörata, sest nendest ei olnud minu sealviibimise ajal kordagi juttu olnud. Kiirelt pöördusin haldusjuhi poole, kellel pidid need olema olemas, kuid selgus, et ta oli need unustanud. Teiste sõnul oli raadiosaatjatest juttu olnud juba talvel, kui toimusid esimesed koosolekud lavastuse asjus. See olukord tegi logistika harjutamisse suure seisaku, sest lihtsalt mööda koridore liikumisi harjutada oli mõttetu. Asenduseks anti mulle viie raadiosaatja asemel kolm ning esimesed proovid tegime nendega.

Alustasime põhjalikku trajektoorida määramist sellega, et jaotasin noortele olemasolevad raadiosaatjad ning ühe grupiga olin ühenduses telefoni teel. Mina olin paigal ja noored kõndisid mööda maja ringi ning andsid mulle raadiosaatjate ja telefoni teel märku, kui neil tekkis kokkupõrkeid. Üsna kiirelt saime aru, et lihtsalt kõndimine siin õigete trajektoorideni ei vii. Otsustasime, et peame kõik liikumised teoreetiliselt paika panema ning alles siis neid katsetama.

Leppisime kokku omavahel märksõnad, sest erinevaid koridore ja uksi oli palju ning suhtlus raadiosaatjas pidi olema kiire ja arusaadav, näiteks nagu „1. koridor“ ja „2. koridor“ (kontori koridorid), „Guido“ (Küüni publiku uks, mis on kohviku pool), „pao-pao“ (koridor, mis on Küüni taga ja viib alla Küüni proovisaali) jne. Kogu logistika ehitasime üles nende märksõnade peale. Tuli jälgida, et samasse koridori ei satuks liikuma üks grupp üles ja teine grupp all, vaid vaatasime, et nad liiguksid eri koridoridest. Samamoodi kujunes välja näiteks süsteem, et see grupp, mis liikus mööda teist koridori alla, läks Küüni Suure saali ukse tagant, ning grupp, mis liikus alla mööda esimest koridori, läks Küüni kohviku poolt. See oli väga keeruline ülesanne nii mulle kui ka noortele ning vajas palju loogilist mõtlemist, kuid

me saime sellega väga edukalt hakkama. Aeg-ajalt tekkis neid liikumisi proovides kokkupõrkeid, kuid siis muutsime trajektoore. Iga kord, kui lavastaja tõi uue kärbitud logistika, pidime kogu liikumise uuesti üle vaatama.

Esialgu kirjutasime liikumised hariliku pliiatsiga paberile, kuid kui kõik juba paika loksus, tegi üks noortest kogu tabeli arvutis valmis, kasutades meie märksõnu ja lühendeid. Lisaks märkisid nad endale üles, mis on stseeni viimane sõna ning mis järjekorras nad ruumist lahkuvad.

Praegu näeb noorte tabel välja järgmine:

PUNANE Kelly, Anna-Maria	SININE Annika, Elisabeth	LILLA Luise, Helevi	ROHELINE Eliise, Anu
1.1. küün	1.1. küün	1.1. küün	1.1. küün
1.2 küün – (<i>heli</i>)	1.2 küün	1.2 küün	1.2 küün
2. valge- 2.publik; varem (<i>Tänan</i>)	2. valge- 2.publik; hiljem	2. valge- 1.kohvik guido; varem	2. valge- 1.kohvik; hljm
4. sms- 2. Kor; hiljem, alustan ise, ütlen Liisile (<i>Sander joob</i>)	4. sms- 2.kor; varem	4. sms- 1.kor; hiljem	4. sms- 1.kor; varem
6.1. küüni ps–2.pao-pao; varem (<i>aga kui nihu läheb</i>), tempo	5. valge saal- 2.kor; hljm aega	5. valge saal- 1.kor; hljm aega	6.1. küüni ps- 1.alla; varem
5. valge saal- 1.kor; hiljem	6.1. küüni ps- 2.kohv guid	6.1. küüni ps- 1.pub/pao	5. valge saal- 2.kor; vrm

Tabel 2. Noorte logistika näidis (Koostajad: Laura Mets ja Anna-Maria Pink)

Viimase sõna märkimine oli nende jaoks oluline, sest nemad lõpetavad stseeni. Kui näitlejate tekst saab läbi, siis jätavad noored väikse pausi ning seejärel on neil märguanne oma grupile, vastavalt värvile, näiteks „Punane, rändame“. Lisaks määrasime täpselt ära, millises järjekorras keegi ruumist lahkub, et kõik saaks järgmist stseeni alustada koos. Näiteks on olukord, kus kaks gruppi peavad Valgest saalist lahkuma, kuid üks nendest peab minema Küüni ning teine Jõutuppa. Jõutuppa liikumiseks kulub aga vähem aega, kui Küüni jõudmiseks. Seega peab esimesena lahkuma ruumist grupp, kes liigub Küüni.

Niikaua, kui meil puudusid raadiosaatjad, tegime logistika proove ka Facebooki Messengeri abil. Tegime *chat* 'i, kus olid kõik noored ja mina, ning samal ajal kui nemad kõndisid mööda maja ringi, olin mina laua taga ning jälgisin logistikat. Kui kõik grupid olid jõudnud õigesse kohta, andsin märku, et nad võivad edasi liikuda. Selline punktide läbikõndimine näitas, kas meie mõeldud liikumised on võimalikud, kuid kui sinna vahele lisandusid stseenid ja kahe

noore asemel läbis trajektoori 10 või rohkem inimest, siis pidime veel mitmeid kohti muutma. Stseenid on üldiselt väga erineva pikkusega, seega juhtus tihtipeale, et kui ma alustasin kõiki stseene ühel ajal, siis mõni lõpetas nii vara, et ta jõudis oma järgmisesse punkti siis, kui teisel alles eelmine stseen käis. Et sellist olukorda ei tekiks, hakkasin endale koostama plaani, millises järjekorras stseene alustada. Täiuslik logistika valmis tõenäoliselt kolmandaks või neljandaks etenduseks, sest õppisin arvestama publiku liikumisega, kuid ootamatusi tuleb ette veel tänaseni.

Õiged raadiosaatjad saabusid alles 15. septembri õhtuks, selleks ajaks olime mitu proovi lihtsalt n-ö tühjalt marssinud. Sellel õhtul saime reaalselt katsetada, mida tähendab suhtlus raadiosaatjatega. See võib tunduda lihtne, kuid tegelikult tekib selles väga suuri takistusi. Näiteks, kui kaks inimest samal ajal räägib, siis minuni jõuab nende teadetest ainult üks, mis tähendab, et kui teine hakkas liikuma ja teatas sellest, siis mina seda ei kuulnud ning minule jäi mulje, et stseen alles käib. Lisaks mõistsime, et peame vahetama grupi nime. Selle hetkeni olid meil kasutuses alfa, beeta, gamma ja delta, kuid kuna delta ja beeta kõlasid raadiosaatjas sarnaselt, siis muutsime delta epsiloniks. Üsna pea vahetati aga kõik nimed ümber ning võtsime kasutusele punane, sinine, lilla ja roheline. Siiski tekkis raadiosides ka nende nimedega probleeme, sest kolme värvi viimased kaks tähte on samad ning tihtipeale ma kuulsingi ainult „ne liigub“. See tulenes sellest, et kui raadiosaatja nupp alla vajutada, siis heli ei kandu kohe edasi. Lahenduseks leidsime, et värve tuleks korrata, nii et kui noored hakkasid kuskile liikuma ütlesid nad „punane-punane liigub“, nii saime kindlad olla, et õige värvi nimetus jõuab ka minuni. Lisaks leppisime kokku, et kui sõnum jõuab minuni, siis mina vastan talle „punane-punane sain“ ja kui minu kinnitust pole olnud, siis peab ta oma liikumisest uuesti teatama. Vestlus minu ja punase vahel käib näiteks järgmiselt: „punane-punane 1.2 liigub“, „punane-punane sain“, „punane-punane 2 kohal“, „punane-punane sain“ ning siis kui kõik on kohal ütlen „kõik-kõik alustage“, „kordan-kordan kõik alustage“.

Alguses oli suhtlus raadiosaatjates väga konarlik ning märksõnad tihtipeale liiga pikad, kuid pärast mitut proovi ja läbimängu muutus suhtlus juba minimaalseks ning nüüd räägime pikemalt vaid eriolukordades.

Etendust juhtides pean ma olema kogu aeg teadlik, kus mingi grupp asub. Hakkasin välja mõtlema süsteeme, kuidas tabelis järke pidada. Esiolgu kasutasin sõrmede abi, ehk hoidsin sõrme peal nendel kastidel, kes kohal olid, kuid sain kiirelt aru, et nii ei ole mul võimalik

etendust juhtida. Juba proovides tuli ette olukordi, kus keegi vajas kiiret abi või kiiret vastust küsimusele, mis tähendas, et pidin sõrmed kastidelt ära võtma või siis need nihkusid jutu käigus. Lisaks mõtlesin erinevatele kriipsutamise-süsteemidele, kuid sellele probleemile leidis lahenduse hoopis teatrijuht Roland Leesment, kes tõi mulle magnettahtli. Sellel on olemas neli nuppu, mida ma saan vajalikul hetkel liigutada. Leidsin süsteemi, mis on mul siiani töötanud: kui grupp hakkab liikuma, liigutan nupu kahe stseeni vahele ning kui grupp jõuab kohale, siis panen nupu uue stseeni kasti peale. Stseenid, mida pean alustama varem, joonisin punaseks, ning stseenid, mida alustan hiljem, siniseks (vt lisa 2).

3.6. Rekvisiidid

Ametijuhendis on kirjas, et inspitsient-rekvisiitori ülesandeks on aidata leida ja valida uuslavastuse rekvisiidid või asendusrekvisiidid, koostöös lavastaja, kunstniku ja lavastusjuhiga. (Endla teatri ametijuhend) Esimeste proovide ajal püüdsin teksti põhjal endale selgeks teha, milliseid rekvisiite võiks vaja minna, ning kui oleks olnud minu teha, siis oleksin neid ka kohe otsima hakanud, et endale tegevust leida, kuid üsna kiirelt sai mulle selgeks, et liiga vara ei ole neid mõtet otsida, sest kujundus alles valmib ning teksti lugemise ajal ei ole ka näitlejal erilist vajadust nende järele. Kavandite vastuvõtt toimus 8. juulil, kus oma nägemust tutvustasid Laura Mets ja Illimar Vihmar. Seal nägin esimest korda, milline tuleb lavakujundus. Illimaril oli koostatud ka rekvisiitide nimekiri (vt lisa 3). Kuid ka pärast seda ei kiirustatud rekvisiitide otsimise või ostmisega. Tegeleti vaid asjadega, mis tuli kuskilt kaugemalt tellida.

Endla teatris on rekvisiidiload üle kogu maja. Ladusid on keldris, koridori väikestes ruumides ja ka lavatornis. Kokku on 10 väikest ladu ning Suure lava ja Küüni vahel on üks ladu, kus hoitakse mängukavas olevate lavastuste rekvisiite. Inspitsient-rekvisiitor Silja Koppel tutvustas mulle järgemööda kõiki ladusid, kuid nendega harjumine võttis mul väga kaua aega. Temal on enam-vähem teada, mis kuskil on, ning kui temalt küsida näiteks vanade relvade kohta, siis ta oskab öelda, kas neid on või mitte. Mina pidin asjade leidmiseks aga ladusid läbi käima ja uurima. Tihti peale helistasin ka Siljale, et küsida, kas ja kust mul on mõistlik midagi otsida.

Rekvisiitide otsimisega tegin algust alles augustis. Esialgu oli kõik arutelude tasandil, rääkisin nii Silja kui ka lavastusjuhi Andrus Jõhvikuga, mis teatris olemas on, mida tuleks

osta ning mida põhjalikumalt otsida. Esialgu otsisin peamiselt asendusrekvisiite. Need on vajalikud, et näitleja harjuks sellega, et tal üldse midagi käes on. Seetõttu peavad asendusrekvisiidid olema kaalu ja suuruse poolest võimalikult sarnased päris rekvisiitidega. (Holloway 2010, lk 394-395) Asendusrekvisiidid andsid lisa aega ka mulle ja butafoorile, sest mitmed rekvisiidid pidi valmistama dekoraator-butafoor Kaido Torn. Paljude rekvisiitide valmimise taga oli aga see, et info ei liikunud. Lavastaja küsis minult, millal õige asi jõuab, mina küsisin Andrus Jõhvikku või Kaido Torni käest, kuid nemad ootasid omakorda kinnitust kunstnikult, kellega suhtlemine oli kohati keeruline.

Minu peamiseks abivahendiks olid kollased märkmepaberid, sest igas proovis, kus ma viibisin, tekkis lavastajal küsimusi ja ülesandeid, nii mulle kui ka ülejäänud tehnilisele meeskonnale. Tihtipeale kasutasin kahe proovi vahelist aega, et leida nendele küsimustele vastuseid või otsida vajalikke rekvisiite.

Rekvisiitide alla käivad ka söögid ja joogid, mida näitlejad laval tarbivad. Esimeses Sammassaali stseenis toimub tegevus kohvikus ning Liis Karpovi tegelaskuju intervjuuerib Sander Rebase kehastatud Patrick Drägerit. Keset intervjuud tuuakse lauale aga friikartulid ja Fanta. Selleks, et iga kord oleks söök olemas, pidin läbirääkimisi pidama kohviku juhatajaga. Tema pani täpselt kirja, mida ja millal on vaja, ning edaspidi suhtlesin sellel teemal kohviku töötajatega. Nüüd pean enne igat etendust ütlema kellaaja, millal toidud peavad valmis olema ning õigel hetkel lähen neile järele.

Kõige lihtsam oli rekvisiitidega, mis olid laos olemas. Näiteks oli Liis Karpovile vaja märkmikku ja mobiiltelefoni. Selleks läksin lattu, valisin mõned välja ning nende hulgast valis lavastaja sobivad esemed. Veidi keerulisem oli asjadega, mis tuli valmistada või ümber teha. Selleks olin tihedalt suhtluses dekoraator-butafoori, kunstniku ja lavastajaga. Kaido Torn tegi enda nägemuse järgi nii palju valmis, kui oskas, ning siis ma näitasin seda kunstnikule ja lavastajale, kes kiitsid selle heaks või palusid veel midagi muuta. Sarnane olukord oli kostüümidega, mida tuli määrada, et need näeksid välja nagu palju kantud rõivad või vägivaldsel teel surnud inimeste verised riided.

Alati üks keerulisemaid rekvisiite on töötav tehnika. Selles lavastuses toimub reaajas telefonikõne, kus Sten Karpov (Wang) helistab Meelis Rämmeldile (Li), kes paneb telefoni valjuhääldile. Katsetasime selleks mitut telefoni. Ühe telefoni valjuhääldi heli oli nii kehv,

et publik ei oleks tekstist aru saanud. Siinkohal tuli appi taas haldusjuht, kes meile vajaliku telefoni asemele tõi. Lisaks tuli leida lahendus, kuidas saaks päriselt iga kord helistada, sest selleks on vaja SIM-kaarti. Selle olukorra palusin lahendada juhiabi Heli Kasklal, kes vastava firmaga kokkuleppe sõlmis. Keeruliseks teeb asja aga see, et ei või iial teada, kas telefon peab vastu või kas levi on olemas. Ühe etenduse ajal lülitus näiteks üks telefon pidevalt välja, seega pidin olema valmis, et saan näitlejale anda enda telefoni, millelt ta saab helistada.

Esimene katsetus õigete ruumide, logistika ja rekvisiitidega oli kümme päeva enne arvatavat esietendust. Minu jaoks oli see suur segadus, sest esimest korda katsetasime logistikat, kusjuures puudusid õiged raadiosaatjad, esimest korda püüdsid lavamehed kaasa teha, mis tähendas, et neil oli palju küsimusi ning mul endalgi oli küsimusi, kuhu rekvisiite paigutada. Jooksvalt püüdsin kõike lahendada ning võimalikult palju ette mõelda. Esimeste läbimängude juures oli kõige keerulisem see, et näitlejad otsisid alles oma paiknemisi ning neil oli mulle väga raske öelda, kust oleks neil kõige lihtsam rekvisiit kaasa võtta. Õnneks see kõik lahenes ning kuigi segadust oli esialgu palju, siis juba paari läbimänguga leidsime peaaegu kõikidele rekvisiitidele õige koha. Mõned neist on aja jooksul veel muutunud, et asjade paigutus oleks loogiline ning näitlejale mugav. Segadus rekvisiitidega tekkis tõenäoliselt ka sellepärast, et eelnevatel päevadel olin tegelenud logistika ja noortega, mis tähendas, et ma ei saanud viibida näitlejate proovis ning kõik muutused ei olnud jõudnud minuni. Selle lahendas koosolek lavastajaga, kus rääkisime detailselt läbi kõik stseenid ja rekvisiidid.

Tavaliselt on rekvisiidid lava taga laual või riulis ning vajadusel paigutatakse need kuskile mujale, kui näitlejal on vaja, kuid kuna „Selle asja“ stseenid toimuvad üle maja, siis pidid ka rekvisiidid paiknema mitmes kohas. Kokku tuli üheksa kohta üle maja, kus asub üks või mitu rekvisiiti: Kүүni rekvisiidiriiv, Kүүni proovisaali laud, Sammassaalis sirmi taga, kontori WC, kontori aknalaud ja laud, Nõutoa esine ruum, Jõutoa esine ruum, raamatukogu esine ruum ja koridori esimene korrus. Lisaks on mõned rekvisiidid pandud juba ruumidesse. Näiteks Valges saalis väiksel laual on kaks klaasi ja kann, diivani sees on T-särk ja riidepuu, kardina taga on kүүnlad ja tulemasin ning laual on sülearvuti, lamp ja pliiatsitops. Kõik see tuli kirja panna legendi (vt lisa 4), mille koostamist alustasin peaaegu kohe, kui lavastus oli välja tulnud. Selleks tegin kõikidest rekvisiitidest nende asetsemise kohas pilti ning koostas faili. Kahjuks selle valmimine viibis ning selleks ajaks, kui ma legendi päris valmis

sain, olid mõned asukohad juba muutunud, kuid uusi pilte ei olnud mul võimalik teha. Selleks ongi iga „rekvisiidi laua“ kohta legendis täpsem kirjeldus.

3.7. Lavakujundus ja dekoratsioonid

Selle lavastuse lavakujundus on üsna minimalistlik ning peamiselt mängitakse olemasoleva ruumi omapäraga. Igas saalis on vaid paar mööblieset või dekoratsioonielementi. Siiski oli just lavakujundus selle lavastuse üks problemaatilisemaid kohti.

Ruumidega tegin tutvust prooviperioodi alguses, kui Silja Koppel mulle kõiki kohti tutvustas. Nendest saalidest ilmselt kõige põnevam on Jõutuba, sest see on kõige väiksem ning publik on seal näitlejatele väga lähedal. Kindlasti lisavad põnevust Kүүni proovisaali ja Jõutoa juures ka see, et publik sinna tavaliselt ei pääse. Valgesse saaligi on ilmselt sattunud vähesed.

Ühtegi ruumi kuidagi eriliselt muudetud ei ole, juurde on vaid lisatud mõned asjad või mööbel. Näiteks Jõutoas on arvuti, koristusvahendid, T-särgid ja kastid. Valges saalis on diivan, kaks lauda ja tool. Ära on kasutatud olemasolevaid ruume ning õige atmosfäär tekib üksikute detailide ja tekstiga.

Lavakujundust nägin esmakordselt 8. juulil, kui oli kavandite vastuvõtt. Seal arutleti läbi kõik ruumid ja vahetused ning räägiti osaliselt läbi, mis on olemas ja mida on vaja tellida. Minu jaoks tundus kõige keerulisem dekoratsioonielement puuvill. Olin küll piltidelt näinud, milline see olema peaks, kuid ei osanud mõelda, kust me seda saada võiks või kui palju see maksma läheb. Õnneks oli teatrijuht Roland Leesmendil hea lahendus välja pakkuda ning puuvill telliti Wendrest. Üllataval kombel oli see väga odav, kuid seda tuli natukene töödelda. Puuvilla pidi olema suur kuhi, kuid nii suure koguse ladustamine oleks olnud keeruline. Seega tehti metallkarkass, mis kaeti valge kangaga, millele oli liimitud puuvill. Kaido Torn pudistas sinna juurde veel prahti ning määris seda, et see ei oleks nii lumivalge.

Teine dekoratsioonielement, mida oli palju vaja, oli T-särgi hunnik. Selle kohta käisin pidevalt lavastusjuhilt uurimas ning aegajalt paar väiksemat kotti T-särke ka toodi, kuid sellest oli vähe. Ma ei tea, kas kuskil oli taas informatsioonisulg või ei olnud räägitud kogustest. Esialgu oli vaja tekitada üks hunnik T-särke Kүүni proovisaali puuvilla

metallkarkassi peale ning teine Kүүni. Proovisaali riidehunnik läks hiljem kärpesse. T-särkide leidmisega oli aga probleeme. Võibolla oli asi minu kärsituses, et mina tahtsin tulemusi kiiremini näha, aga võibolla oli tõesti Pärnust keeruline neid leida. Viimases hädas võtsin selle ülesande enda kanda. 11. septembril oli minu kodukohas Väätsal kasutatud riiete laat, kust väikse raha eest sain kolm prügikotitäit T-särke. Hiljem (17.09) selgus, et lisaks T-särkidele oleks vaja ka muid riideid. Selleks käisin Paides kahes kasutatud riiete kaupluses, kust sain kokku kuus prügikotitäit riideid ning üks kauplus oleks vajadusel veelgi andnud. Minule jäi aga lõpuni arusaamatuks, kas Pärnust üldse otsiti korralikult. Tean, et uuriti paarist poest ning sealt öeldi, et nad viivad kõik ülejäägid tagasi Tallinnasse, kuid ilmselt sellega ka piirduti. Minu väljatoodud kuupäevadest võib ka järelduse teha, et näiteks 17. septembriks ei olnud lavakujundus veel üldse valmis, kuigi esietendus oli planeeritud 24. septembriks.

Ka dekoratsioonide juures oli minu kõige vajalikum töövahend märkmepaber, sest proovides tekkis lavastajal küsimusi nii kunstnikule kui ka lavastusjuhile. Kohati oli see minu jaoks väga kurnav, sest mingil hetkel hakkasid küsimused korduma. Lavastuse must lammas oli diivani puudumine, mille kohta küsis lavastaja korduvalt, mina esitasin sama küsimuse lavastusjuhile, kuid kahjuks paari päeva pärast see kordus, sest diivanit ikka ei olnud. Alles 14. septembril jõudis see Valgesse saali. Lavastaja ja näitleja jaoks on sellised elemendid aga väga olulised, sest näitleja peab harjuma õige kujundusega ning lavastaja peab nägema tervikut. Kohati tundus, et lavastusjuht seda ei mõistnud. Selle probleemi juures oli pidurdav faktor ka kunstniku vähene kohalolek, kuid temaga telefoni või meili teel suhelda oli väga lihtne ja kiire, seega ei näe põhjust, miks ei oleks võinud lavastusjuht seda viisi aktiivsemalt kasutada.

Lavakujunduse teostuse juures on üks oluline etapp – tehniline proov, mille käigus ehitatakse üles kogu olemasolev lava. See on vajalik selleks, et kunstnik näeks oma kujundust õiges keskkonnas, et lavastaja näeks tervikut ning kõigile tekiks ülevaade sellest, kuhu on jõutud. Lavastuse tehniline proov oli 31. augustil, kuid juba eelmisel päeval hakkasin uurima, kui palju dekoratsioone on olemas ning mis on veel puudu. Käisin kõik ruumid läbi kunstniku ja lavastusjuhiga ning sain hea ülevaate. Kahjuks see olukord dekoratsioone vaadates väga hea ei olnud, sest mitmed olulised asjad olid puudu. Tehnilise proovi ajal käidi uuesti kõik ruumid läbi natukene suurema grupiga ning arutleti, mis on puudu, mida tuleks muuta või mida välja jätta. Lavastaja, kunstnik ja valgustaja Jaan Laur käisid kõik ruumid läbi, et rääkida üle ka valguspildid.

Kuna tehnilises proovis (31.08) olid ruumid kõik poolikud, siis otsustati, et oluline on teha uus tehniline proov, kus on valmis kõik dekoratsioonid, ostetud vajalik mööbel ning võimalus vaadata valminud videoid. Selle otsuse võttis vastu lavastaja ja mina teavitasin sellest ka teisi ning kandsin vastava märkme tööplaani AIREsse. Minu arvates oli see ainuõige otsus, sest tundsin juba, kuidas pinged kasvavad, ning ka näitlejatel oli keeruline rolli sisse elada, kui kõik on ümberringi poolik.

Uus tehniline proov toimus 14. septembril, täpselt kümme päeva enne arvatavat esietendust. Tundsin esimest korda, et inimesed olid mõttega kohal ning asjad liikusid. Hommikul kell 9 hakati kõiki ruume läbi käima. Ehitati esimene saal nii palju kui võimalik valmis ja liiguti järgmisesse. Kohale jõudsid lõpuks dekoratsioonid, mida olin juba nädalaid taga ajanud ja küsinud. Selgus ka, et Valgesse saali ei mahu 100 inimest, kuigi kevadistel koosolekutel oli sellest räägitud. See lahendati hiljem poodiumitega, mis asetati istumispuodiumite taha. Mõistsin sel päeval, et olin paljude muude asjadega olnud nii hõivatud, et mõned rekvisiidid olid jäänud unarusse. Peamiselt olin hõivatud asjadega, mille pärast mina nii palju muretsema ei oleks pidanud, ehk dekoratsioonidega. Nende eest peaks vastutama lavastusjuht ja kunstnik, mina olin seal aga lavastaja vahendajaks, sest kui asjad õigeks ajaks kohal ei olnud, olin mina üks neist, kelle otsa lavastaja vaatas.

Pärast teist tehnilist proovi hakkasid läbimängud, mille käigus hakkasid oma vahetusi harjutama ka lavamehed. Pärast läbimänge andis lavastaja alati tagasisidet ning see ei puudutanud kunagi ainult näitleja tööd, vaid ta rääkis alati ka logistikast, noortest, videost, helist, valgusest ja lavameestest, tegi neile märkusi või pakkus välja paremaid lahendusi. Selles lavastuses ei ole keeruline ainult noorte ja näitlejate logistika, vaid ka lavameeste, kostümeerija, helimehe ja valgustaja logistika. Ka nemad peavad liikuma mitme ruumi vahet, jäädes publikule märkamatuks ning lavameestel on vaja teha mõnes kohas väga kiireid lavavahetusi. Läbimängude käigus selgus, et meie raadiosaatjate suhtlusesse tuleb lisada ka lavamehed, et me teaks, millal lavavahetus on tehtud. Selleks nimetasid noored lavameeste liini Kotkaks.

Etenduse jooksul toimub tegevus küll mitmes ruumis, kuid need pole ainukesed kohad, mida publik näeb. Üle maja on veel mitmeid koridore, kus publik tavaliselt ei liigu ning kus tihtipeale hoitakse kola. Selle lavastuse puhul peavad etenduse ajal aga kõik käidavad koridorid tühjad olema. Esiteks selleks, et publikul oleks maksimaalselt ruumi ja teiseks

sellepärast, et kellelgi ei tekiks kiusatust kuskilt midagi kaasa haarata. Lisaks tuli katta kõik nimesildid, mis koridorides olid. Esiteks kunstilisel taotlusel, et koridorid oleks neutraalsed ning ei annaks publikule mingit lisainfot ja teiseks teatri turvalisuse huvides, sest teatrile ei tule kasuks, kui tuhanded inimesed teavad, kus asub näiteks raamatupidaja või teatrijuhi kabinet.

Eelnevalt tõin välja, et teeksin nüüd teisiti selle, et saaksin enne proove lavastajaga kokku. Teine, mille teisiti teeksin, on korrapärased koosolekud kunstniku, lavastaja ja lavastusjuhiga, sest asjad muutusid pidevalt ning tundsin end nende kõigi vahel nagu kummitoas. Üks ütles ühte, teine teist, teine ei olnud esimesega nõus jne. Lihtsam oleks olnud saada kasvõi korra nädalas kokku, et informatsiooni vahetada. Tõenäoliselt oleks pidanud mingi hetk liituma nende koosolekutega ka grimeerija, videokunstnik, valgustaja ja lavameister.

3.8. Videoklippide filmimine

Mitmed stseenid selles lavastuses on lahendatud video abil. Need videod filmiti kõik augusti ja septembri jooksul üles ning nende filmimiste korraldusliku poole eest vastutasin mina. Tundus, et teatrisiseselt oli selliste eriolukordade tekkimisel lahendus leidmata, sest kui kommunikatsioonijuht Hedi-Liis Toome pöördus minu poole palvega, et ma tema organiseeritud filmimise üle võtaks, siis mulle tundus see täiesti normaalne, kuid näiteks teised inspitsient-rekvisiitorid ütles, et see ei ole minu ülesanne. Ma ei oska siinkohal kuidagi seda põhjendada, kas ja miks see pidanuks minu ülesanne olema, kuid ma ei olnud selle vastu, et seda korraldada. Esiteks sain ma uue kogemuse, teiseks mul oli selleks aega, sest ma olin seotud ainult selle lavastusega ning mul ei olnud teisi proove või etendusi, ja kolmandaks sain tänu sellele teha koostööd uute osakondade ja inimestega. Minu lõputöö kontekstis vaadates oli see ainuõige otsus filmimist ise korraldada. Samas arvan, et just see ongi inspitsient-rekvisiitori ülesanne. Tema haldab kogu informatsiooni ning kontaktide võrgustikku ning on kursis nii lavastuse tehnilise, kui ka loomingulise poolega.

Esimese videoklipi filmimine toimus 2. augustil Raeküla staadionil. Tegemist oli stseeniga, kus Sander Rebase tegelaskuju on jalgpallitrennis ning saab uue särki. Seda filmiks justkui tema väiksem õde, kes temaga vahepeal räägib. Päev enne filmimist andis Hedi-Liis Toome mulle ülevaate sellest, mis kokkulepped ta oli sõlminud, ning edasi tegutsesin iseseisvalt.

Pidin näitlejatega kokku leppima, millal nad peavad kohal olema ning mis nad võiks selga panna, kuna vajalikke trenniriideid teatri kostüümilaos ei leidunud. Lisaks uurisin grimmi kohta, kuid otsustati, et grimmi selles videos ei ole vaja. Filmimisel minul otseselt midagi teha ei olnud. Jälgisin, et kõik toimiks, suhtlesin kohaliku treeneriga ning kutsusin õigel hetkel bussi järele.

Üsna pea selgus, et klipp mille 2. augustil filmisime on vaja uuesti teha, sest nii näitlejatel kui ka trennipoistel peab olema grimmi. Lisaks leidis videokunstnik Terina Tikka, et õigem oleks, kui seda filmiks väike laps, siis oleks sisse toodud ka lapse perspektiiv ja video mõjuks tõepärasemalt. Grimeeriija tütar Mirt Marii Pajunurme oli lahkelt nõus filmima ning lõpptulemus oli väga hea. Filmimisele eelnesid läbirääkimisega jalgpalli meeskonna treeneri Jüri Ivanoviga, lavastaja, videokunstniku, grimeeriija, kunstniku ja haldusjuhiga. Uus filmimine toimus 5. septembril. Seekord võtsime kaasa ka grimeeriija ning kõik poisid said näole, kätele ja jalgadele näitlejatega sarnase laigulise grimmi. Tegime igaks juhuks kõigile, sest ial ei võinud teada, kes kaadrisse jääb. Seejärel räägiti poistele, mis nad tegema peavad, ja hakkasime filmima. Terina andis kaamera Mirt Marii kätte ja ta käis sellega ringi ja filmis kõike, mis ette jäi.

Septembri keskel filmisime ka Sten Karpovi ja Meelis Rämmeldi kehastatud tegelaste Li ja Wangi Skype'i vestlust. Minu jaoks tähendas see taas eeltööd ja kokkulepete tegemist. Alustuseks uurisin, kas Li ja Wangi kostüümid on olemas. Sellel hetkel (12.09) oli midagi olemas, kuid vajas veel kunstniku heakskiitu. Sama seis oli grimmiga, sest aerograaf, mis kunstniku soovitud laigulise grimmi teostamiseks telliti, jõudis teatrisse väga hilja. Seetõttu oli kunstnikul ja grimeerijal grimmi lõpptulemus veel proovimata.

Li ja Wangi stseene filmisime 16. septembril teatri veoauto kabiinis ja Vallikäärus pargipingil. Taas polnud filmimisel mul otseselt ülesandeid, jälgisin vaid, et kõik toimiks ja vajadusel lahendasin jooksvaid probleeme.

Üks filmimine toimus ka 11. augustil Viljandi Kultuuriakadeemia videostuudios, kus püüti luua telesaate formaat. Sellel perioodil olin seotud teise lavastusega Tüiril ning selle filmimise juures mind ei olnud, kuid aitasin eelnevalt kokkuleppeid sõlmida.

3.9. Esietenduse edasilükkamine

Esimest korda pani lavastaja esietenduseks valmisoleku kahtluse alla 13. septembril, kui puudu olid veel suur osa dekoratsioonist ning logistika toimimiseks vajalikud raadiosaatjad. Selleks ajaks oli lavastaja esitanud mulle korduvalt küsimusi mõningate lavakujunduse elementide kohta ning mina olin samu küsimusi esitanud lavastusjuhile ja kunstnikule. Sama päeva pärastlõunal sain kokku taas lavastusjuhiga, kellelt küsisin dekoratsioonide kohta ning püüdsin talle ka mõista anda, et lavastajal on mõttes esietenduse edasilükkamine. Järgmisel päeval tehnilises proovis hakkasid asjad mingil määral liikuma, kuid päris valmis kõik veel ei saanud. Paar päeva hiljem tuli edasilükkamise mõte jälle teemaks, kuid otsustati, et võtame veel aega asju korda saada.

20. septembri hommikul, neli päeva enne arvatavat esietendust, saatis lavastaja mulle sõnumi, milles teatas, et lükkab esietenduse edasi. Minu jaoks oli see veidi üllatus, sest kuigi sellest oli varem juttu olnud, siis ei maininud ta seda kordagi eelmisel päeval. Ta põhjendas oma otsust sellega, et grimmid, lavad, rekvisiidid ja logistika vajavad harjumist. Olin selle kõigega nõus, sest tundsin end isegi veel ebakindlalt, kuigi arvan, et paari järgneva päevaga oleks kindlasti asja paremini toimima saanud.

Keeruline on välja tuua, kes on süüdi, et lavastaja pidi vastu võtma otsuse lükata esietendus edasi, mida teatris väga tihti ei tehta. Olen üsna veendunud, et oma osa on selles kõigil, kes selles protsessis osalesid, sest viibinud otsuseid, puuduvaid dekoratsioone jms oli väga palju. Oma töö kirjalikus osas olen välja toonud mitmed kuupäevad just sellepärast, et tekiks pilt, kui paljud asjad jõudsid lavale liiga hilja. Näitleja loob oma karakterit koos kaasnäitleja, käes oleva rekvisiidi, enda ümber oleva ruumi ja dekoratsiooni abil. Seekord olid mõned detailid sellest kahjuks puudu. Lisaks jäi meil liiga vähe aega logistika harjutamiseks. Eelkõige raadiosaatjate pärast, sest lavastajal oli planeeritud mitu logistikaproovi noortega, kuid raadiosaatjate puudumisel otsisime neile asendustegevusi või saatsime koju. Võibolla oleksime pidanud noorte proove varem alustama või näitlejad varem õigetes ruumidesse viima, kuid tuleb mängu asjaolu, et näitlejal ei ole mõtet harjutada tühjas ruumis või teha lõputult proove asendusrekvisiitide ja dekoratsioonidega. Kogu protsessi mõjutas ka asjaolu, et nii keerulist lavastust pole Endla teatris varem tehtud. Tekkis komplikatsioone, millega ei osanud eelnevalt mitte keegi arvestada. See kõik on omavahel seotud, kedagi ei saa süüdlaseks tuua, kuid kedagi ei saa ka õigustada. Teater on kollektiivne ettevõtmine.

Esiatenduse edasilükkamine andis meile aega, et me saaks publiku ette tuua valmis lavastuse. Oleks esiatendus toimunud 24. septembril, nagu planeeritud, siis oleks see tõenäoliselt olnud toores. Lisanädala jooksul toimus veel palju muutusi ja me saime teha rohkem läbimänge. See andis kindluse nii näitlejatele, noortele kui ka mulle, sest tegemist on logistiliselt väga keerulise lavastusega. Kontrollatendus ja esiatendus toimusid 30. septembril.

4. ETENDUSE JUHTIMINE

Järgnevalt toon Endla teatri inspitsient-rekvisiitori ametijuhendile (vt lisa 5) toetudes välja oma kohustused etenduse ajal.

Ametijuhendis on määratud, et inspitsient-rekvisiitor peaks tööle minema 1 tund enne etenduse algust, kuid samas on punkt, kus on kirjas, et kõik vaja minevad rekvisiidid peavad olema valmis seatud üks tund enne etenduse algust. Kuna rekvisiitide paigutamine võtab mul aega ligi 40 minutit, siis saabun teatrisse tavaliselt kaks tundi enne etenduse algust. Ametijuhendi punktis 2.2.2 tuleb välja, justkui peaks inspitsient-rekvisiitor rekvisiidid vastu võtma lavatehnilistelt töötajatelt, kuid tegelikult asuvad need Kүүni juures rekvisiidilaos ja Valge saali juures kastis. Lisaks on ametijuhendis kirjas, et tund enne etenduse algust annavad lava-, valgus- ja helimeister lava üle, kuid sellist ametlikku üleandmist pole tegelikult kordagi toimunud. Rekvisiite jaotades käin läbi kõik ruumid ning jälgin, et dekoratsioonid oleks õigesti paigutatud. Vea märkamisel annan sellest vastavale tehnilisele töötajale teada.

Punktis 2.2.3 on ametijuhendis kirjas, et ma vastutan etenduse häireteta kulgemise eest. Selle lavastuse puhul on vastutus eriti suur, sest kõiki stseene alustan mina ainuisikuliselt. Kui tavaliselt peaks inspitsient-rekvisiitor teksti jälgima ning vaatama, et näitleja oleks õigel ajal õiges kohas, siis „Selle asja“ juures olen mina sõna otseses mõttes kogu etenduse juht. Mis puutub näitlejatesse, siis nende liikumisi ma praktiliselt ei tea. On tulnud ette olukordi, kus näitleja põrkab kokku publikuga või ei märka näiteks vaheaja lõppu ning ei jõua õigel ajal õigesse ruumi, kuid sinna ei saa kahjuks mina midagi parata, sest mina istun ühes kontoriruumis ning juhin noori grupijuhte.

Tund enne etendust on minu ülesandeks kontrollida, et kõik etendusega seotud inimesed (näitlejad, tehniline meeskond ja noored) oleksid kohal. Näitlejatele annan valmisoleku märgid 30, 15 ja 5 minutit enne etendust ning viimane märguanne on 18.00. Lisaks käivitan 5 minutit enne ja 18.00 publiku märguanded. Etendus algab kell 18.00 ning kestab neli tundi.

Esimene vaatus on umbes 2 tundi ja 15 minutit, sellele järgneb 15-minutiline vaheaeg ning teise vaatuse pikkuseks on umbes 1 tund ja 30 minutit. Etenduse ajal on alati paar kriitilist kohta, kus pean olema väga tähelepanelik, mis järjekorras grupid stseeni alustavad, kuid on ka rahulikumaid kohti, kus nad näiteks kõik koos peavad liikuma. Pärast etendust on minu ülesandeks kõikide rekvisiitide kokku korjamine ja lattu või kasti tagasi paigutamine.

Mainitud ametijuhendis on veel ka punkte, mis puudutavad Endlas täiskohaga töötavate inspitsient-rekvisiitorite tööd (vt lisa 5), kuid kuna mina käin seal vaid 2 – 3 korda kuus, siis mina nendega seotud ei ole.

Suur miinus selle etenduse juures on see, et kui midagi peaks juhtuma ja ma ei jõua etendusele, siis ei suuda keegi seda ilma eelneva jälgimiseta juhtida. Kogu etenduse kulgu on raske mehaaniliselt kirja panna või selgeks õpetada, see on väga tunnetuslik ning ühesuguseid etendusi pole kunagi. Kevadperioodi keerulisemaks ülesandeks aga oligi selle logistika tunnetuse edasiandmine inspitsient-rekvisiitor Silja Koppelile.

5. ENESEREFLEKSIOON

Pakkumine Endla teatrist tuli mulle väga ootamatult, sest mul puudus igasugune kontakt selle teatriga. Eeldasin, et kui peaks mingi lõputöö pakkumine tulema, siis teatrist, kus ma eelnevalt praktiliselt olen viibinud. Minu arvates oli see teatri poolt väga julge samm, võtta inspitsient-rekvisiitoriks üliõpilane, kes ei ole varem ühtegi lavastust teatris välja toonud. Pealegi on tegemist tehniliselt keeruka lavastusega. Olen selle võimaluse eest väga tänulik, sest „See asi“ oli hea väljakutse ja ettevalmistus tulevikuks.

Enne prooviperioodi hirmutas mind kõige enam asjaolu, et ma ei tunne teatrit ja seal töötavaid inimesi. Mul puudusid vajalikud kontaktid ning tundsin end seal ebamugavalt. Esialgu sõltusin väga palju inspitsient-rekvisiitor Silja Koppelist, sest tema pidi algselt selle lavastuse juures olema ning oli majas toimuvaga hästi kursis. Tema tutvustas mulle teatrimaja ja inimesi. Esimesed nädalad oli minu kõnede listis esimene just Silja ning iga väiksematki detaili küsisin temalt. Kui oli aeg rekvisiite otsida ja teiste osakondadega suhelda, siis pöördusin just tema poole ning tema suunas mind õigete inimesteni. Üsna kiirelt sain aga kõigi vajalike inimestega tuttavaks ning arutlesin probleemide üle vastava osakonna inimestega. Umbes septembri alguses tundsin, et olen ise selle lavastusega kõige rohkem kursis ning oskan juba ise õigete inimeste poole pöörduda.

Oma tugevuseks selle perioodi jooksul pean enda kohalolekut. Mitmelt poolt teatris oli kuulda, kuidas inspitsient-rekvisiitorite töögraafik on nii tihe, et neil ei ole sageli võimalik proovis viibida. See tähendab, et lavastaja peab tihtipeale tegelema korraldusliku poolega. Mina olin selle lavastuse päralt 100%, sest mul ei olnud teisi proove või etendusi samal ajal. Tõenäoliselt tänu sellele saavutasin kiiremal perioodil ka lavastaja usalduse.

Töö lavastajaga sujus esialgu keeruliselt, sest ma ei teadnud täpselt, mida ta minult ootab. Tundsin end tihtipeale väga kasutuna, sest istusin lihtsalt proovis ja jälgisin teksti. Hiljem muidugi tasus see ära, sest olin kursis sellega, mis lavastuses toimub, ning oskasin keerulistes olukordades kaasa rääkida ja lahendusi pakkuda. Koostöö lavastajaga

prooviperioodi keskel ja lõpus sujus väga hästi. Mulle meeldis tema põhjalikkus ja ajakasutuse planeerimine. Olin proovides võimalikult palju kohal ning kirjutasin üles tema küsimusi lavakujunduse, kostüümide ja muu korraldusliku poole kohta. Tähtsamaks töövahendiks olid märkmepaberid, sest igapäev tuli uusi küsimusi ja märkusi, millega pidin tegelema pärast proove.

Minu tööpäevad venisid tihtipeale väga pikaks tõenäoliselt selle tõttu, et ma tahtsin alati hallata tervikut. Minu arvates inspitsient-rekvisiitori töö ongi hallata tervikut ning seetõttu püüdsin kursis olla nii loomingulise kui ka tehnilise poolega. Samas maksis liigne agarus mulle kätte sellega, et ühel hetkel oli mul liiga palju ülesandeid ja kõige haldamine muutus keeruliseks. Rõõm oli koostööd teha inimestega, kes võtsid oma tööd tõsiselt ning olid valmis mind igas keerulises olukorras aitama. Vahel aitas mind ka hea sõna või suunamine õige inimeseni. Samas kohtasin palju suhtumist „see pole minu ülesanne“, mis tõi kaasa palju arusaamatusi, sest mõni ülesanne polnud justkui mitte kellegi oma.

Kuigi olen ise teatri tehniline töötaja ja peaksin seisma just nende eest, tundsin selle lavastuse juures, kuidas ma olin järjest enam loomingulise meeskonna poolt ning püüdsin leida lahendusi, et neil oleks hea töötada. Oma töös olen projektist projekti järjest enam avastanud, kuidas ma hoian lavastaja poole. Minu jaoks on oluline, et lavastaja saaks teha oma tööd – lavastada, jõuda oma loominguga sinna, kuhu ta päriselt tahab jõuda. Seega võtan enda peale võimalikult suure koorma korralduslikust osast. See on osaliselt hea, sest siis ma hooan tervikut, kuid samas võtan enda vastutada liiga palju asju. Kohati oli see väga kurnav, sest iga kord, kui lavastaja esitas küsimuse, millele ma ei osanud vastata või mis oli tegemata, siis tundsin end süüdi. See oli aga asjatu süü, sest kõik ei olenenud minust.

Etendusi andes olen iga korraga aina enesekindlamaks muutunud. Esimesed etendused olid kindlasti ebakindlamad, kuid mida aeg edasi, seda enam kujunes välja kindel süsteem nii rekvisiitide kui ka logistika osas. Kuus toimub 2 – 3 etendust ning alates jaanuarist on etendused peamiselt reedeti ja laupäeviti. Varem algasid etendused kell 19.00, kuid jaanuarist alates on algusaeg 18.00, sest etenduse pikkus on neli tundi. Minu keerulisemaks ülesandeks märtsis ja aprillis oli aga kogu töö üleandmine. Juhin kogu logistikat suuresti n-ö kõhutunde pealt, sest mingit valemit, mitu minutit mingi stseeni vahel on, ei ole olemas. Sügisest võib aga juhtuda, et ma ei saa enam etendusi anda ning pean selle kõik selgeks tegema inspitsient-rekvisiitor Silja Koppelile.

Kogu protsess kasvatas mind vaimselt palju tugevamaks. Õppisin ülesandeid delegeerima, sest kõigega ei ole võimalik üksi hakkama saada ning ma olin keskkonnas, kus iga töö jaoks on olemas eraldi inimene. Minu eelnev kogemus oma väikeste projektilavastuste juures andis mulle oskuse kõigega ise toime tulla, kuid Endlas õppisin, kuidas teha koostööd oma ala tundjatega. Suhtlemine on teatris väga oluline, sest ühe lavastuse juures töötab palju inimesi ning ma ei pea kõigega ise toime tulema. Kui peaksin kunagi teatris töötama, siis tuletan selle kindlasti endale meelde.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö praktilise osa eesmärk oli välja tuua lavastus „See asi“ Endla teatris, täites inspitsient-rekvisiitori ülesandeid. Pärnu teatris viibisin 27. juunist 30. septembrini ning pärast seda olen 2 – 3 korda kuus käinud etendust juhtimas. Esialgu hirmutas mind uus teater ja võõrad kaastöötajad, kuid töökeskkonnas leidsin kiirelt ühise keele paljude inimestega. Mingil määral hirmutas mind ka vastutus, sest see oli esimene suuremahuline lavastus, mille peaaegu iseseisvalt välja tõin.

Prooviperiood oli tegus ja põnev ning pakkus palju uusi väljakutseid. Lavastuse väljatoomise üheks põnevamaks osaks võib lugeda tööd logistikaga, sest tavaliste lavastuste juures see nii keeruline ei ole. Raskeks kujunes aga dekoratsioonide ja rekvisiitide õigeaks ajaks valmimine. Põnev oli ka videoklippide filmimise korraldamine ning nende valmimise jälgimine. Avastasin endas selle poole, kes tahab kursis olla kõigega, kuid inspitsient-rekvisiitori ameti juures on see õnneks kasulik. Prooviperioodi jooksul pidin pidevalt suhtlema erinevate osakondadega ning see avardas mu silmaringi teatri toimimise kohta.

Oma töö kirjalikus osas andsin ülevaate inspitsient-rekvisiitori tööst ning analüüsisin töö praktilise osa juures läbitud etappe. Andsin põhjaliku ülevaate nii proovisaalis toimuvast kui ka tehnilise meeskonna tööst.

KASUTATUD ALLIKAD

Endla. 2017. SA Endla Teater. www.endla.ee, (04.05.2017).

Guide to stage management. 2012. Colby theater & dance.

Holloway, J. 2010. Illustrated theatre production guide (2nd ed.). Focal Press.

Lass, R. 2016. Inspitsiendi töö teatris. [Bakalaureusetöö]. Tartu Ülikool. Tartu.

Loh, P. Z. 2012. A Guide to Stage and Production Managing for FWOP. AHS Capstone Projects.

Mikkel, J. 2007. Vaade lava tagant. Tallinn: Eesti Teatriliit

SA Endla Teater. Inspitsient-rekvisiitori ametijuhend. Pärnu

LISAD

Lisa 1 Publiku rinnamärgid

Pilt 1. Publikule jagatavad rinnamärgid (Foto: Silja Koppel)

Lisa 3 Kunstniku koostatud rekvisiidinimekiri
(kirjaviis muutmata)

“See asi”

REKVISIIT

(esietendus 24.09.2016)

Kaardid (vanaaegsed. 15/16 sajand.rullis)

Dokumendid (vanaaegsed 16. sajand)

Koi kala klaasis (pokaalis)

Koi kala väikeses akvaariumis (akvaarium lyyakse etenduselõpus puruks. 4 korda, iga gruppi jaoks.....)

klaasialused/õllealused

Mapp ja paper kysimustega (intervjueeriale)

Kohvi tassid (2tk)

Vee klaasid (2tk)

Vanad relvad spordikotis (üks võiks vist pauku ka teha)

Spordikott

Kohvrid (3tk)

Visiitkaart

Mobiiltelefonid (2tk)

Tykk liha (paberis)

Pesapallikurikas

pakk raha (eurod)

FOTO Patricku õe toast

Gloobus

Suur Maakaart (2tk)

koristusvahendeid (harjad,mopid,ämbrid)

kaste (soja, t-särgi)

Lauaarvuti

Laptop (2tk)

Lualamp (2tk)

Printer

webikaamera

registraatorid
dokumendisahtel
pabereid/dokumente
padi (2)
tekk (3- üks suur ja 2 yheinimese)
voodipesu
pliatsitopsid
raamatu hunnik
lauatelefon
riidepuid
pehmed mänguloomad
diktofon
fotorobot

Jalgpallisärk (number särgil 10)

jalgpalli särk (number 10. kuuli auguga ja kulunud vereplekiga)

Tolmu/kirurgi-maskid (2tk)

Lisa 4 Rekvisiitide legend

Legendi koostaja ja fotode autor: Eliisa Vellama

SEE ASI - Rekvisiidid

Laadida 2 mobiili, 6 raadiosaatjat

Pao-Pao koridor kontrollida, et asjad ei vedeleks

Viimasesse ritta „Reserveeritud“ silt

1 tund enne kontrollida, mitu inimest saali tuleb.

Tellida kohvikust friikartulid ja kohv 18.20 'ks + Fanta ja mineraalvesi, raamatusse kirja panna

Küüni rekvisiidiriinul

2 vana raamatut, kaardid (3 rulli), kala akvaariumis, kepp (riiuli kõrval), flööt, trumm, rahaümbrik, roosa jalanõu.

Küüni inspitsiendi ruum

Relv (laua peal)

Küüni garderoob

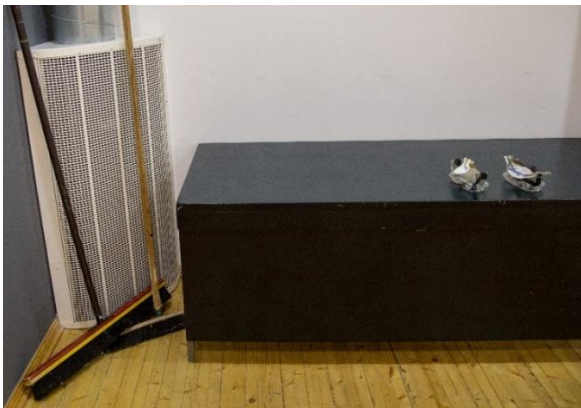
Käekott + diktofon (kontrolli, et töötaks), **pastakas, märkmik, telefon** (Liisi mustade pükste juures, riidepuul)

Sinine kohver (meeste garderoobi ukse juures) – sees peaks kindlasti olema kõrvaklapid ja ajakirjad

Küüni proovisaal – seinalt silt ära, lauaalused tühjaks, hunnik ühtlane

Suur hari (seina ääres), **2 respiraatorit + 2 prillid** (laua peal), **kast** (puuvilla hunniku juures)

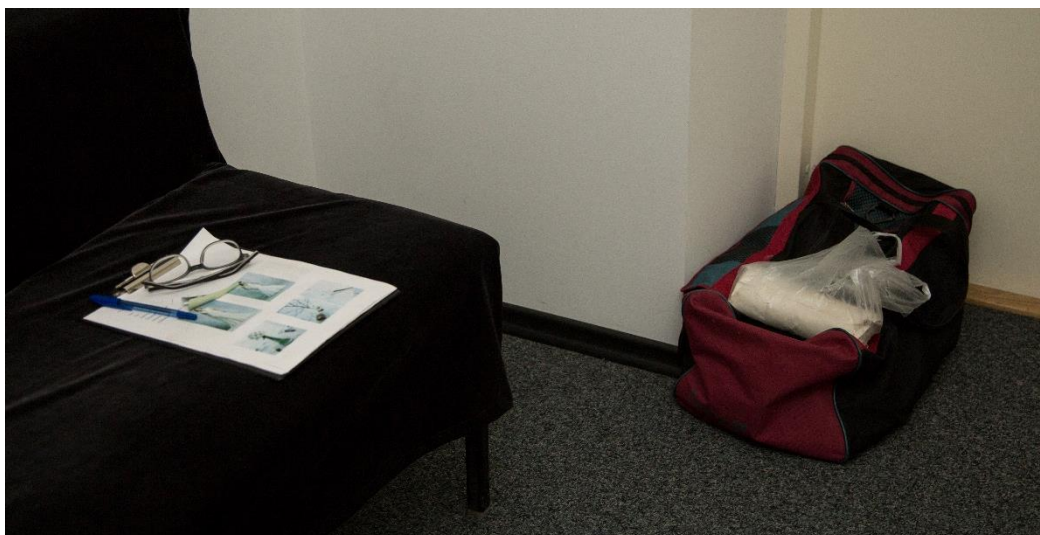
Valge saal

2 klaasi + kann (madala laua peal, veega täidetud), **T-särk + riidepuu** (diivani sees), **4 sinist küünalt + tulemasin** (kardinate taga), **raamatud** (kirjutuslaua all), **lamp + sülearvuti + pliitsitops** (kirjutuslaua peal), **tekk + padi** (diivani sees).

Nõutoa esine ruum

Spordikott + lihakott (põrandal ukse juures), **mapp + pastakas** (diivani peal)

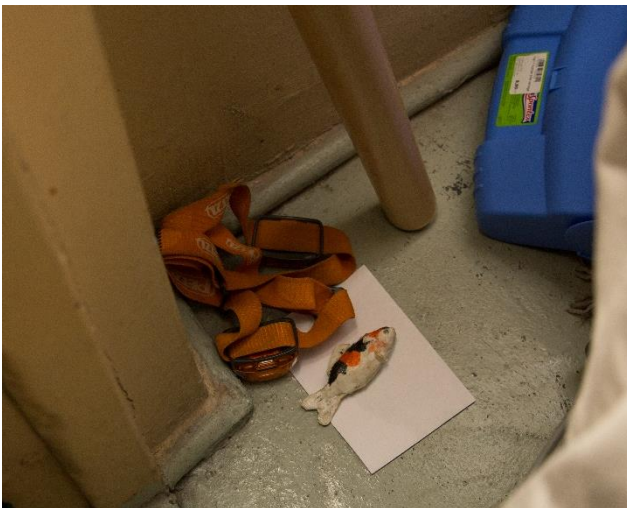
Raamatukogu esine ruum – maal seinalt ära

Punane kohver + tühi paber (neljaks murtud) + **pastakas** + **Nokia** , kala kilekotis (vesi + sõlm peale). Paber, pastakas ja Nokia kohvri tagumisse sahtlisse.

Jõutoa esine ruum

2 pealampi, kurikas, fotorobot Meelisest (kokkumurtuna), 'peksukala'.

Jõutuba

Valge nipukas (kaablivits)

Kontor

Riided aknalaual (mida näitleja viskab), **mobiil** (laua peal)

Kontori WC

2 pokaali + mineraalvesi

Sammassaali sirmi taga

Fanta (kork maha keeratud), kõrs kõrval, friikartulid kastmega

Sammassaali madalale lauale **kohv**

1.koridori 1. korrus

Relvad

Küün

Ämblikuvõrk (parempoolsele toolile), **reserveeritud silt** (viimane rida, kõige parempoolsem tool)

Lisa 5 Inspitsient-rekvisiitori ametijuhend
(kirjaviis muutmata)

KINNITAN

Roland Leesment
SA Endla Teater juhatuse
liige/teatrijuht
.....

SA Endla Teater
Inspitsient-rekvisiitori ametijuhend

Ametikoha nimetus:	Inspitsient-rekvisiitor
Asend ettevõtte struktuuris:	kunstiline-tehniline koosseis loomingulise juhi alluvuses
Aruande kohustus:	lavastusjuhile
Alluvad:	-
Kes asendab:	teine Inspitsient-rekvisiitor
Keda asendab:	teist Inspitsient-rekvisiitor

1. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Inspitsient-rekvisiitoriga sõlmib ja lõpetab töölepingu SA Endla Teater juhatuse liige.
- 1.2. Inspitsient-rekvisiitor allub lavastusjuhile, etenduse ajal trupijuhile.
- 1.3. Inspitsient-rekvisiitor juhindub oma tegevuses:
 - 1.3.1. Eesti Vabariigi seadustest ja valitsuse määrustest;
 - 1.3.2. Kehtivatest eeskirjadest ja normidest;
 - 1.3.3. Käesolevast ametijuhendist;
 - 1.3.4. Kehtivatest töötervishoiu, töö- ja tuleohutuse nõuetest;
 - 1.3.5. Juhatuse liikme, lavastusjuhi või teda asendava isiku korraldustest ja juhenditest;

1.3.6. Headest ja üldtunnustatud käitumis- ja moraalireeglitest ning -tavadest.

2. TÖÖÜLESANDED

Ametikoha põhieesmärk:

Lavastuse väljatoomise ja esitamise korrektne korraldus, trupi abistamine ja toetamine proovide ja etenduste ajal, etenduste kunstilise ja tehnilise kvaliteedi tagamine.

2.1. Inspitsient-rekvisiitor kohustused prooviperioodil:

- 2.1.1. Osaleb uuslavastuste kavandite vastuvõtmisel.
- 2.1.2. Jälgib kostüümide, rekvisiidi ja dekoratsioonide kasutuselevõtmist vastavalt kavandite vastuvõtmise protokollile.
- 2.1.3. Koostab koostöös lavastajaga nädala proovikava, mille aluseks on trupijuhi poolt koostatud proovigraafik. Proovikavas märgitakse nii kunstilise kui tehnilise koosseisu osalemine proovides.
- 2.1.4. Sisestab nädala proovikava AIRE-sse.
- 2.1.5. Informeerib proovide käigus tekkinud tehnilistest muudatustest lavastusjuhti.
- 2.1.6. Lahendab proovide käigus tekkinud organisatsioonilisi küsimusi.
- 2.1.7. Lavastuste proovides täidab inspitsient-rekvisiitor lavastaja korraldusi.
- 2.1.8. Inspitsient-rekvisiitor aitab leida ja valida koostöös lavastaja, kunstniku ja lavastusala juhatajaga uuslavastuse rekvisiidid ning vajadusel asendusrekvisiidid.
- 2.1.9. Inspitsient-rekvisiitor teeb lavastuse kohta rekvisiitide kirjelduse, loetelu ja asetusplaani.
- 2.1.10. Probleemide lahendamiseks pöördub Inspitsient-rekvisiitor oma otsese ülemuse, poole.

2.2. Inspitsient-rekvisiitor kohustused etenduse ajal:

- 2.2.1. Inspitsient-rekvisiitor on kohustatud tööle tulema 1 tund enne etenduse algust.
- 2.2.2. 1 tund enne etenduse algust annavad lavatehnilised töötajad inspitsient- rekvisiitorile üle lavakujunduse, dekoratsioonid ja rekvisiidid. Inspitsient- rekvisiitor on kohustatud kontrollima nende nõuetekohast paigutust laval vastavalt kunstniku kavandile. Lava ülevõtmise juures peavad viibima antud lavastuse eest vastutav lava-, valgus- ja helimeister.

- 2.2.3. Inspitsient-rekvisiitor on vastutav etenduse häreteta kulgemise eest. Kõik tema juhised ja korraldused etenduse ajal on osalejatele täitmiseks kohustuslikud. Inspitsient-rekvisiitor on kohustatud kinni pidama vaheaja kokkulepitud pikkusest.
- 2.2.4. Kõik etenduses vaja minevad rekvisiidid peavad olema valmis seatud üks tund enne etenduse algust.
- 2.2.5. Inspitsient-rekvisiitor on vastutav kasutatavate rekvisiitide säästliku ja otstarbeka kasutamise eest.
- 2.2.6. Inspitsient-rekvisiitor fikseerib kõik märkused etenduse käigu, esinenud puuduste, töökorra rikkumiste kohta etenduse aruandes ja esitab teatri juhtkonnale iganädalasel töökava koosolekul.
- 2.2.7. Inspitsient-rekvisiitor vastustab rekvisiidiladude korrasoleku, puhtuse ja tuleohutusreeglite järgimise eest.
- 2.2.8. Üks kord kuus esitab inspitsient- rekvisiitor raamatupidamisele majanduskuluaruande.
- 2.2.9. Väljasõiduetenduste korral pakib inspitsient-rekvisiitor rekvisiidikastid ning teatab nende asukohast lavameistrile.
- 2.2.10. Hoolitseb oma töökeskkonna heakorra ja puhtuse eest.

2.3. Üldised kohustused

- 2.3.1. Muude ettenägematute ülesannete täitmine vastavalt vajadusele.
- 2.3.2. Olema lojaalne tööandjale.
- 2.3.3. Teatama oma haigestumisest hiljemalt oma tööpäeva alguseks trupijuhile, kui samal päeval toimub lavastuse proov või etendus.
- 2.4. Järgima ning täitma tuleohutuse eeskirju ja -juhendeid. Suitsetama ainult selleks määratud kohas.
- 2.5. Mitte tarvitama tööajal alkoholi ja narkootikume ega viibima tööruumides alkoholi- või narkojoobes.
- 2.6. Inspitsient-rekvisiitor on kohustatud kinni pidama kõigist kollektiiv- ja töölepingus ning teatri kodukorras sätestatud nõudmistest.

- 2.7. Inspitsient-rekvisiitor on kohustatud iga päev jälgima töökava ja olema teadlik muudatustest.
- 2.8. Kasutama tema käsutusse antud töövahendeid heaperemehelikult; teatama lavastusjuhile töövahendite või muu Tööandja vara purunemisest, vargusest jms. Teatama peab ka juhul, kui tekib vajadus täiendavate töövahendite järele.

3. ÕIGUSED

Inspitsient- rekvisiitoril on õigus:

- 3.1. Teha lavastusjuhile soovitusi ja ettepanekuid töö tulemuslikkuse tõstmiseks ja paremaks korraldamiseks.
- 3.2. Nõuda oma tööülesannete täitmiseks vajalikke töövahendeid ja tehnikat ning kasutada oma tööülesannete täitmisel kõiki temale usaldatud materiaalseid ja immateriaalseid väärtusi.
- 3.3. Saada töö jaoks vajalikku informatsiooni.
- 3.4. Saada vajadusel täiendkoolitust.
- 3.5. Inspitsient- rekvisiitoril on õigus keelduda tööst, milleks ta pole välja õpetatud.

4. VASTUTUS

Inspitsient-rekvisiitor vastutab:

- 4.1. Käesoleva ametijuhendiga temale pandud kohustuste ja tööülesannete täitmata jätmise eest seaduse või haldusaktiga sätestatud korras.
- 4.2. Ohutustehnika, töötervishoiu ja -ohutuse ning tuleohutuse nõuete täitmise eest.

“Olen tutvunud ja kohustun seda täitma”

/kuupäev/

/nimi/

/allkiri/

SUMMARY

The purpose of current dissertation was to bring on a stage a play called „The thing“ in the Endla theatre. My role was to be the stage and props manager. The producer of „The thing“ was Laura Mets, the artist Illimar Vihmar and the actors were Sten Karpov, Liis Karpov, Fatme Helge Leevald (Kadri Rämmeld), Priit Loog, Sander Rebane, Meelis Rämmeld, Arabella Anderson and 8 students from the Endla Youth Studio.

I was active at the Endla Theatre from 27th of June until 30th of September and after that 2-3 per month to lead the plays. At first, the idea of a new theatre and unknown co-workers frightened me, however I was able to find a good working relationship with many of them quite quickly. I was also anxious about the responsibility I was given as it was the first big play that I managed mostly on my own.

The rehearsal period was busy and exciting and gave plenty of new challenges. One of the most interesting parts of bringing this play on the stage was the work with logistics as it is not that hard with regular plays. The most challenging was the completion of the decorations and props on time. Another interesting part was organising the filming of the video clips. One thing that this experience made me discover about myself was that I am someone who always wants to be aware and up to date with everything but luckily it benefits the profession of stage and props manager. During the rehearsal period I was constantly communicating with different departments which gave me a wide knowledge of how a theatre functions.

The written part of the dissertation gave an overview of the work of a stage manager and an analysis of the practical parts. I gave a thorough overview of the activities in the rehearsals as well as the work of a technical team.

LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Eliisa Vellama

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „**Inspitsient-rekvisiitori tööprotsess Endla teatri lavastuse „See asi“ näitel**“, mille juhendaja on Eve Komissarov.

reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni; üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **16.05.2017**